

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Cdo/18/2023
Identifikačné číslo spisu:	1114235612
Dátum vydania rozhodnutia:	10.07.2024
Meno a priezvisko:	Mgr. Renáta Gavalcová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:1114235612.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu G.. D. Q., narodeného S. proti žalovaným 1/ akad. maliarke Z. Q., narodenej S., zastúpenej advokátskou kanceláriou AKMK, s.r.o., Nitra, Farská 30, IČO: 36859061, 2/ X., narodenému S., 3/ R., narodenému S., 4/ I., rod. N., narodenej S. (právni nástupcovia po pôvodnej žalovanej 2/ Q. N., narodenej S. zomrelej S., naposledy bytom A. o určenie, že veci patria do dedičstva po poručiťovi Y. Q. a o vydanie vecí, vedenej na Okresnom súde Bratislava I (teraz Mestský súd Bratislava IV) pod sp. zn. 16C/218/2014, o dovolaní žalovanej 1/ proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 15. novembra 2022 sp. zn. 14Co/192/2019, takto

rozhodol:

I. Dovolanie o d m i e t a.

II. Žalobca má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava I (teraz Mestský súd Bratislava IV) (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 19. októbra 2017 č. k. 16C/218/2014-419, v spojení s opravným uznesením tohto súdu zo 14. decembra 2017 č. k. 16C/218/2014-437, určil, že do dedičstva po zomrelom akad. mal. Y. Q., zomrelom S., naposledy bytom E. H. XX, R. patria umelecké diela 1. obraz - „Mladý pár pri stole“, olej na plechu, rozмеры 25x20cm, 17. storočie, flámsky maliar, 2. obraz - „Cesta do Emaus“, olej na dreve, rozмеры 19x26cm, 17. storočie, bavorský maliar, 3. obraz - „Ženský akt“ olej na plátne, rozмеры 43x86cm, rok 1945, autor Y. Q., 8. socha - „Madona s Jezuliatkom č. 2“, drevená socha, výške cca 110 cm, autor neznámy, 18. storočie, ide o postavu Madony, ktorá je v zlatom plášti na červených šatách so zlatými lúčmi vychádzajúcimi z poza postavy Madony, ktorá drží na ľavej ruke Jezuliatko, 9. socha „Jazdec na koni s kopijou“, bronz, výška cca 50 cm, jedná sa o zmenšenú kópiu sochy Sv. Václava z Prahy, 10. soška „Amoretka č. 1“ kľačiaci soška Amoretka z vysoko lešteného bronzu, ktorý dodáva soške aspekt pozlátenia, výška cca 20-25 cm (výrok I.), vo zvyšnej časti žalobu zamietol (výrok II.), zastavil konanie v časti žaloby, ktorou sa žalobca domáhal uloženia povinnosti žalovanej 1/ vydať žalobcovi ním špecifikované umelecké diela, ktoré si neoprávnene a nezákonne privlastnila a tým sa bezdôvodne obohatila na úkor svojich spoludedičov a tým umožnila, aby došlo ku rozdeleniu týchto umeleckých diel medzi všetkých zákonných dedičov v zmysle dedenia zo

zákona (výrok III.) a žiadnej zo strán nepriznal nárok na náhradu trov konania (výrok IV.).

1.1. Súd prvej inštancie, po vyhodnotení vykonaného dokazovania a po právnom vyhodnotení veci, dospel k záveru, že žaloba žalobcu na určenie, že ním uvádzané umelecké diela patria do dedičstva po poručiteľovi akad. mal. Y., zomrelom S. je čiastočne dôvodná, a to v časti týkajúcej sa umeleckého diela 1. obraz - „Mladý pár pri stole“, 2. obraz - „Cesta do Emaus“, 3. obraz - „Ženský akt“, 8. socha - „Madona s Jezuliatkom č. 2“, 9. socha „Jazdec na koni s kopijou“, 10. soška „Amoretto č. 1“. Vo zvyšku súd musel žalobu zamietnuť, nakoľko žalobca nepreukázal, že ním uvedené umelecké diela 4. obraz - „Portrét pána Zoru - Salzera z Hurbanova“, 5. obraz - „Portrét pani Zorovej - Salzerovej z Hurbanova“, 6. obraz - „Kytica orgovánov“, 7. socha - „Madona s Jezuliatkom č. 1“, drevená socha, 11. soška „Amoretto č. 2“ z cínu boli vo vlastníctve poručiteľa v deň jeho smrti. Súd potom poukázal na to, že strany sporu znášajú zodpovednosť za skutkový stav a musia dokazovať svoje tvrdenia. Konanie je založené na kontradiktórnej zásade, podľa ktorej strana svoje tvrdenia musí preukazovať dôkazmi. Pokiaľ išlo o časť žaloby, ktorej súd vyhovel a určil, že umelecké diela 1. obraz - „Mladý pár pri stole“, 2. obraz - „Cesta do Emaus“, 3. obraz - „Ženský akt“, 8. socha - „Madona s Jezuliatkom č. 2“, 9. socha „Jazdec na koni s kopijou“, 10. soška „Amoretto č. 1“ patria do dedičstva po poručiteľovi akad. mal. Y. Q., zomrelom S., súd poukazoval na to, že žalobca požadované určenie odôvodňoval tým, že tieto diela boli v deň smrti vo vlastníctve poručiteľa a nachádzali sa v jeho domácnosti. Žalovaná 1/ zase tvrdila, že tieto umelecké diela už neboli vo vlastníctve poručiteľa v deň jeho smrti, nakoľko boli v jej vlastníctve, keďže vlastníctvo k nim nadobudla darovaním od poručiteľa a v prípade umeleckého diela 2. obraz „Cesta do Emaus“, toto nadobudla darovaním od svojej matky, ktorej predmetný obraz daroval v rokoch 1977-1978 poručiteľ. Súd potom uviedol, že v konaní nebolo preukázané a žalovaná 1/ to ani netvrdila, že darovacia zmluva bola uzavretá v písomnej forme, naopak sama žalovaná 1/ uvádzala, že išlo o ústnu zmluvu. Vzhľadom na rozporné tvrdenia sporových strán súd vyhodnocoval výpovede sporových strán s ohľadom na ďalšie vykonané dôkazy oboznámením sa s existujúcimi listinnými dokladmi a následne posúdil, do akej miery jednotlivé tvrdenia strán sporu korešpondujú jednak navzájom, ako aj s ostatnými vykonanými dôkazmi.

1.2. Súd poukázal na to, že žalovaná 1/ uviedla v priebehu konania, že niektoré z umeleckých diel, v súvislosti s ktorými žalobca žiadal určiť, že patria do dedičstva po poručiteľovi, má vo vlastníctve, keď tieto jej poručiteľ za svojho života daroval. 1. obraz „Mladý pár pri stole“ jej daroval otec (poručiteľ) na Vianoce 2003, 2. obraz „Cesta do Emaus“ daroval poručiteľ jej matke pani M. niekedy v roku 1977 až 1978, pričom podľa vyjadrenia žalovanej 1/ mala tento obraz zdediť a neskôr sa vyjadrila, že obraz jej bol matkou darovaný, 3. obraz „Ženský akt“ jej bol darovaný v roku 2004, 8. socha „Madona s Jezuliatkom č. 2“ jej bola darovaná poručiteľom okolo roku 2000, 9. socha „Jazdec na koni s kopijou“ a 10. soška „Amoretto č. 1“ jej boli darované v roku 1995. Žalovaná 1/ však bližšie okolnosti ohľadne darovania uvedených umeleckých diel neuviedla, žalovanou uvádzané darovanie ostalo v štádiu tvrdenia bez predloženia akéhokoľvek relevantného dôkazu. Žalovaná 1/ platnosť darovania nijakým spôsobom nepreukázala, vykonať dokazovanie v tomto smere nenavrhol, obmedzila sa len na tvrdenie, že jej to ktoré umelecké dielo bolo poručiteľom v tom ktorom čase darované, a teda je v jej vlastníctve. Obraz „Mladý pár pri stole“, olej na plechu, rozmery 25x20cm, 17. storočie, flámsky maliar žalovanej 1/ podľa jej tvrdenia daroval otec (poručiteľ) na Vianoce 2003, obraz jej nedoniesol, lebo v tom čase už zle chodil. Podľa pôvodne žalovanej 2/ ju na obraz upozornila N., ktorá tvrdila, že obraz v dome poručiteľa videla ešte v decembri 2003 a ona sama predmetný obraz videla na dverách pri ateliéri v dome poručiteľa ešte v apríli 2004 (výpoveď v rámci trestného konania zo dňa 15. 08. 2005) a v tomto konaní uviedla, že obraz sa nachádzal ešte v marci 2004 v dome poručiteľa na svojom mieste na stene v ateliéri vedľa vstupu do sociálneho zariadenia. Obraz „Cesta do Emaus“, olej na dreve, rozmery 19x26cm, 17. storočie, bavorský maliar daroval podľa tvrdení žalovanej 1/ poručiteľ jej matke pani M. A. niekedy v roku 1977 až 1978. Uvedený obraz jej bol následne matkou darovaný, ona ho však nechala u matky v byte ako výzdobu bytu. Žalobca poukázal na skutočnosť, že Galéria Umenia v Nových Zámkach vydala v roku 1986 katalóg, ktorý obsahuje diela, ktoré boli pôvodne prisľúbené mestu Nové Zámky, ale v dôsledku nezhôd ich darovanie a odovzdanie nebolo zrealizované a v predmetnom katalógu je uvedený i obraz pod č. 12, a teda nebolo možné, aby bol matke žalovanej darovaný v rokoch 1977 až 1978.

1.3. N. Q., bývalá manželka poručiteľa, keď ich manželstvo sa v roku 1976 skončilo rozvodom, uviedla vo výpovedi ako svedkyňa v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava I. pod sp. zn. 7C/54/2010 dňa 21. 05. 2012, že predmetný obraz je predmetom BSM. Obraz „Ženský akt“ olej na plátne, rozmery

43x86cm, rok 1945, autor Y. Q. jej bol podľa žalovanej 1/ darovaný v priebehu roka 2004. Podľa čestného prehlásenia pôvodne žalovanej 2/ zo dňa 14. 04. 2014, predmetný obraz tesne po smrti poručiťa v jeho dome videla, a to na obvyklom mieste, pričom už o pár dní neskôr po pohrebe poručiťa, obraz v dome nebol.

1.4. Z odôvodnenia uznesenia Okresnej prokuratúry Bratislava I č. k. 3 Pv 739/11-42 zo dňa 17. decembra 2013, ktorým bola zamietnutá sťažnosť žalobcu v postavení poškodeného proti uzneseniu vyšetrovateľky Odboru kriminálnej polície Okresného riaditeľstva Policajného zboru Bratislava I číslo konania ORP-1166/2-OVK-BI-2004 z 13. 11. 2013, ktorým bolo zastavené trestné stíhanie vedené vo veci krádeže podľa § 247 ods. 1, 5 Trestného zákona účinného do 01. 01. 2006 na tom skutkovom základe, že doposiaľ neznámy páchatel' v presne nezistenom čase do mesiaca máj 2004 v R. z rodinného domu poručiťa odcudzil umelecké diela, vyplynulo, že v priebehu vykonaného vyšetrovania sa nepodarilo ustáliť, kde sa nachádza obraz „Akt ženy“, ktorý mal byť tesne pred smrťou v dome poručiťa. Taktiež sa nepodarilo zistiť presný čas, kedy tam obraz ešte mal byť a kedy už nie, či ale najmä kto ho z domu poručiťa odniesol, a prečo či ho poručiťeľ ešte za života daroval niektorému zo svojich detí alebo inej osobe.

1.5. Z obsahu oznámenia Krajskej prokuratúry Bratislava zn. 1 Kpt 1064/12-29 zo dňa 31. 03. 2014 ohľadne podnetu žalobcu vo vzťahu k rozhodnutiu vyšetrovateľky PZ a dozorujúcej prokurátorky okresnej prokuratúry v trestnej veci OR PZ v Bratislave I, Odbor kriminálnej polície, 2. oddelenia všeobecnej kriminality sp. zn. ORP-1166/2-OVK-BI-2004 vyplynulo, že z vykonaného vyšetrovania ohľadne obrazu „Ženský akt“ vyplynulo len to, že tento obraz sa v dome poručiťa nachádzal v čase Veľkonočných sviatkov, teda cca mesiac pred smrťou poručiťa. Socha „Madona s Jezuliťkom č. 2“, drevená socha, o výške cca 110 cm, autor neznámy, 18. storočie, išlo o postavu Madony, ktorá je v zlatom plášti na červených šatách so zlatými lúčmi vychádzajúcimi z poza postavy Madony, ktorá drží na ľavej ruke Jezuliťko bola žalovanej 1/ podľa jej vyjadrenia darovaná poručiťom v roku 2000. Soška bola dosť poškodená a tak ju dala zreštaurovať. Socha „Jazdec na koni s kopijou“, bronz, výška cca 50 cm, jedná sa o zmenšenú kópiu sochy Sv. Václava z Prahy bola podľa žalovanej 1/ jej darovaná poručiťom okolo roku 1995. Žalobca predložil fotografiu podľa svojho tvrdenia z roku 1997, na ktorej je soška vyobrazená a tvrdil, že teda nemohlo dôjsť k jej darovaniu žalovanej 1/ v roku 1995. Soška „Amoretka č. 1“ kľachiaca soška Amoretka z vysoko lešteného bronzu, ktorý dodáva soške aspekt pozlátenia, výška cca 20-25 cm mala byť žalovanej 1/ darovaná poručiťom okolo roku 1995, pričom nejde o vzácnu sošku, je to podstavec pod lampu. Žalobca predložil fotografiu, podľa jeho tvrdenia vyhotovenú v roku 1997, na ktorej je soška vyobrazená a tvrdil, že teda nemohlo dôjsť k jej darovaniu žalovanej 1/ v roku 1995.

1.6. Súd za skutkovej situácie, keď žalovaná 1/ tvrdila, že došlo k darovaniu uvedených umeleckých diel poručiťom, pričom však na preukázanie tejto skutočnosti nepredložila žiadne dôkazy, mal za to, že žalovaná 1/ neuniesla dôkazné bremeno ohľadne existencie ústnej darovacej zmluvy k tomu ktorému umeleckému dielu. Žalovaná 1/, ktorú v tejto súvislosti zaťažovalo dôkazné bremeno nepreukázala, že došlo k platnému uzavretiu darovacích zmlúv medzi poručiťom ako darcom a ňou ako obdarovanou, na základe ktorých by k predmetným umeleckým dielam nadobudla vlastníctvo darovaním. Súd v tejto súvislosti poukázal i na výpoveď žalovanej 1/ uskutočnenej v rámci trestného konania dňa 03. 07. 2013, kedy v pozícii svedka - poškodeného okrem iného na otázku vyšetrovateľ, či môže uviesť vo vzťahu k zoznamu chýbajúcich umeleckých diel vypracovanom žalobcom, v ktorom sa nachádzali i umelecké diela, vo vzťahu, ku ktorým žalobca žiadal určiť, že patria do dedičstva v prejednávanej veci, kde sa tieto diela nachádzali v dome otca, kde sa tieto diela nachádzajú v súčasnosti a kto je ich majiteľom, uviedla, že ona sama nemá čo dokazovať, nech jej dokáže brat (žalobca), že tieto veci má a pokiaľ ich má, že jej ich otec nedaroval. Sumarizáciou uvedeného, keď žalovaná 1/ nepreukázala, že uvedené umelecké diela jej boli poručiťom darované, nepreukázala existenciu darovacích zmlúv, súd vyhovel žalobe žalobcu o určenie, že umelecké diela špecifikované v I. výroku napadnutého rozsudku patria do dedičstva po poručiťovi akad. mal. Y..

1.7. Súd potom zamietol žalobu v časti o určenie, že umelecké diela 4. obraz „Portrét pána Zoru - Salzera z Hurbanova“, 5. obraz „Portrét pani Zorovej - Salzerovej z Hurbanova“, 6. obraz „Kytica orgovánov“, 7. socha „Madona s Jezuliťkom č. 1“, 11. soška „Amoretka č. 2“ z cínu patria do dedičstva po poručiťovi, keď vyhodnotil, že žalobca v konaní nepreukázal, že tieto umelecké diela boli v deň smrti poručiťa v jeho vlastníctve, nepreukázal ani existenciu týchto umeleckých diel. Zo

žiadnych listinných dokladov a ani výpovedí strán sporu a svedkov sa táto okolnosť nepreukázala. Žalobca rovnako nijakým spôsobom nepreukázal existenciu umeleckých diel socha „Madona s Jezuliakom č. 1“ a soška „Amoretto č. 2“, keď neuviedol žiadne relevantné skutočnosti, z ktorých by sa dal vyvodiť záver, že uvedené predmety boli v čase smrti poručiteľa v jeho vlastníctve. K uvedeným umeleckým dielam sa v priebehu konania nevedeli vyjadriť ani žalované 1/, 2/, ich existenciu nepotvrdili a nevedeli sa vyjadriť, či tieto umelecké diela poručiteľ v čase smrti vlastnil. Vzhľadom k uvedenému súd žalobu žalobcu vo zvyšku zamietol. Súd zastavil konanie v časti žaloby, ktorou sa žalobca domáhal uloženia povinnosti žalovanej 1/ vydať žalobcovi ním špecifikované umelecké diela, ktoré si neoprávnene a nezákonne privlastnila a tým sa bezdôvodne obohatila na úkor svojich spoludedičov a tým umožnila, aby došlo ku rozdeleniu týchto umeleckých diel medzi všetkých zákonných dedičov v zmysle dedenia zo zákona, a to na základe účinného späťvzatia časti žaloby žalobcom, keď žalované 1/, 2/ s týmto čiastočným späťvzatím žaloby súhlasili.

1.8. Súd o náhrade trov konania rozhodol podľa § 255 ods. 2 Civilného sporového poriadku teda podľa pomerného úspechu v spore, keď strany sporu mali vo veci úspech len čiastočný, a preto súd o náhrade trov konania rozhodol tak, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

1.9. Po podaní odvolania žalovanou 1/, pred predložením veci odvolaciemu súdu (avšak až po vyhlásení rozsudku súdom prvej inštancie) pôvodne žalovaná 2/ zomrela (dňa 8. 2. 2018). Z týchto dôvodov súd prvej inštancie uznesením z 09. 04. 2019 č. k. 16C/218/2014-481 rozhodol o tom, že bude pokračovať v konaní na strane pôvodne žalovanej 2/ s jej dedičmi: W. N., narodeným S., P., narodeným XS.. G., rod. N., narodenou S..

2. Krajský súd v Nitre (ďalej aj „krajský súd“ alebo „odvolací súd“), na odvolanie žalovanej 1/ výroku I., rozsudkom z 15. novembra 2022 sp. zn. 14Co/192/2019 napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v spojení s opravným uznesením tohto súdu v napadnutom výroku I. potvrdil; a žalobcovi ani žalovaným 2/ až 4/ nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal.

2.1. Odvolací súd vo svojom rozhodnutí konštatoval, že v prejednávanej veci mal žalobca bremeno tvrdenia, že ním v žalobe označené umelecké diela existujú, a že tieto boli vo vlastníctve poručiteľa, (a to aj ku dňu jeho smrti). Z tohto bremena tvrdenia mal dôkaznú povinnosť preukázať existenciu týchto umeleckých diel a vlastníctvo poručiteľa k nim ku dňu smrti. Tieto skutočnosti (pokiaľ išlo o umelecké diela, vo vzťahu ku ktorým, súd žalobe vyhovel - napadnutý výrok I.) žalobca potom riadne preukázal, keďže v konaní nebola sporným samotná existencia týchto umeleckých diel (strany sporu vedeli identifikovať, o ktoré diela išlo), ani pôvodné vlastníctvo poručiteľa k nim (v prevažnom rozsahu išlo o diela vyhotovené samotným poručiteľom, ako ich autorom, teda vlastnícke právo poručiteľa k nim nikto nespochybňoval, pôvodné vlastnícke právo poručiteľa nebolo spochybnené ani k zvyšným dielam - napr. k soškám). Navyše žalobca v konaní preukázal i to, že tieto diela v súčasnosti zadržiava žalovaná 1/. Za daného stavu bolo potom potrebné vychádzať z toho (teda z predpokladu), že poručiteľ tieto diela vlastnil aj ku dňu svojej smrti (samozrejme iba za situácie, že by nebolo v ďalšom preukázané, že ich poručiteľ ešte za života previedol na tretiu osobu - napr. daroval žalovanej 1/). Žalobca však nebol povinný preukazovať prípadné scudzenie týchto diel poručiteľom za jeho života (toto ani netvrdil), ale správne vychádzal z toho, že nakoľko boli tieto diela počas života poručiteľa v jeho vlastníctve (ako už bolo uvedené ich prevažnú časť poručiteľ sám vytvoril), bol ich vlastníkom aj v čase jeho smrti, (a teda, že bez ďalšieho vlastnícke právo k nim nestratil, resp. stratiť nemohol). Ak potom žalovaná 1/ v konaní tvrdila opak, (t. j. že počas života poručiteľa ich tento daroval žalovanej 1/, a teda, že k nim vlastnícke právo neskôr stratil), z tohto jej tvrdenia práve jej vznikla dôkazná povinnosť túto skutočnosť riadne preukázať. Ako už bolo uvedené žalobca nemal v konaní povinnosť vyvraciať v tomto smere tvrdenia žalovanej 1/, a teda preukazovať, že diela počas života neboli poručiteľom darované (i vzhľadom k tzv. negatívnej dôkaznej teórii, podľa ktorej na nikom totiž nemožno spravodlivo žiadať, aby preukázal reálnu neexistenciu určitej právnej skutočnosti), ale naopak, bola to žalovaná, ktorej svedčila táto dôkazná povinnosť. Ako už bolo uvedené, samotná skutočnosť, či sporová strana vystupuje na strane žalobcu alebo žalovaného, nemá priamy vplyv na jej povinnosť tvrdiť rozhodujúce skutočnosti a predložiť alebo označiť dôkazy na svoje tvrdenia.

2.2. Rozdelenie bremena tvrdenia a dôkazného bremena medzi stranami v spore závisí na tom, ako vymedzuje právna norma práva a povinnosti strán. Obvykle platí, že skutočnosti navodzujúce žalované právo musí tvrdiť žalobca, zatiaľ čo okolnosti toto právo vylučujúce sú záležitosťou žalovaného.

Bremeno tvrdenia a dôkazné bremeno vystihuje aktuálnu skutkovú a dôkaznú situáciu konania. V priebehu sporu sa môže meniť, teda môže dochádzať k jeho prerozdeleniu. Keďže samotné vlastníctvo poručiťa k označeným umeleckým dielam bolo preukázané už len tým, že predovšetkým išlo o obrazy vyhotovené (namaľované) samotným poručiťom (v konaní ani nebolo sporným, že poručiť bol pôvodne vlastníkom všetkých označených umeleckých diel), bez súčasného preukázania skutočnosti, že ich poručiť počas svojho života platne daroval inej osobe (predovšetkým žalovanej 1/), bolo potrebné potom vychádzať z toho, že bol ich vlastníkom aj v čase svojej smrti. Iba ak by sa preukázalo, že poručiť tieto diela počas života skutočne daroval (žalovanej 1/), až vtedy by bolo možné konštatovať, že ich vlastníkom už ku dňu smrti poručiť nebol (bez preukázania tejto skutočnosti však bolo teda potrebné poručiťa považovať za ich vlastníka až do času jeho smrti). Túto skutočnosť však mala v konaní preukazovať práve žalovaná 1/, nakoľko ona z tohto svojho tvrdenia vyvodzovala pre seba priaznivú skutočnosť, a to svoje vlastnícke právo k týmto dielam. Žalovaná 1/ však tieto svoje tvrdenia v konaní riadne nepreukázala. To, že spochybňovala niektoré tvrdenia žalobcu ohľadne toho, či sa diela v čase smrti mohli/nemohli nachádzať v dome poručiťa a pod. bolo vo veci irelevantným, nakoľko sa vychádzalo z premisy, že poručiť tieto diela skutočne vlastnil aj ku dňu svojej smrti (to, že ich pôvodne vlastnil sporným nebolo a pokiaľ sa nepodarilo preukázať, že ich daroval, tak treba vychádzať z toho, že ich vlastnil aj ku dňu svojej smrti).

2.3. Je potrebné si totiž uvedomiť, že žalobca nepreukazoval svoje vlastníctvo k nim, ale preukazoval len vlastníctvo poručiťa k nim a toto sa prezumovalo už len tým, že tieto diela poručiť sám zhotovil ako aj tým, že sa nepreukázalo, že by vlastníctvo k nim poručiť za života previedol na iný subjekt (žalobca ani netvrdil, že by poručiť za života previedol vlastníctvo na inú osobu). Toto tvrdila žalovaná 1/ práve tým, že jej ich mal poručiť darovať, a preto ak potom chcela byť žalovaná v konaní úspešná, ona musela preukázať, že jej ich poručiť skutočne daroval. Písomná darovacia zmluva v danom prípade neexistovala, neexistoval ani iný písomný dôkaz o ich odovzdaní žalovanej 1/, ani svedok, ktorý by uvedené darovanie (odovzdanie daru darcom a jeho prevzatie obdarovanom v čase darovania) potvrdil, a preto za tohto stavu, bolo potom potrebné v konečnom dôsledku darovanie týchto diel žalovanej 1/ vyhodnotiť ako nepreukázanú skutočnosť. Ako potom správne poukázal súd prvej inštancie darovacia zmluva musí byť písomná, ak je predmetom daru nehnuteľnosť a pri hnutelnej veci, ak nedôjde k odovzdaniu a prevzatíu veci pri darovaní (§ 628 ods. 2 Občianskeho zákonníka). Žalovaná 1/ (ak teda tvrdila, že jej umelecké diela poručiť za života daroval) mohla túto skutočnosť preukazovať len: 1/ písomne uzavretou darovacou zmluvou, ak nedošlo k odovzdaniu a prevzatíu umeleckých diel priamo pri darovaní, 2/ preukázaním odovzdania týchto diel pri darovaní (napr. výpoveďami svedkov, ktorí by boli prítomní pri odovzdávaní daru darcom). Žalovaná 1/ potom žiaden z takýchto dôkazov nepredložila. Ňou uvádzané skutočnosti, že jej poručiť za svojho života daroval obraz „Mladý pár pri stole“ na Vianoce 2003, obraz „Cesta do Emaus“ mal poručiť darovať jej matke niekedy v roku 1977 až 1978, a táto jej ho mala následne darovať, obraz „Ženský akt“ jej mal byť poručiťom darovaný v roku 2004, socha „Madona s Jezuliatkom č. 2“ jej mala byť darovaná poručiťom okolo roku 2000, socha „Jazdec na koni s kopijou“ a soška „Amoretto č. 1“ jej mali byť darované v roku 1995, tak zostali len v rovine (nepreukázaných) tvrdení. Tieto tvrdenia boli navyše i spochybnené (resp. bola spochybnená aj platnosť ich prípadného darovania), keď napr. obraz „Mladý pár pri stole“, ktorý jej mal poručiť darovať na Vianoce 2003, jej darca ani neodovzdal, lebo v tom čase už zle chodil, (a teda nielenže neexistovala o darovaní písomná darovacia zmluva k tomuto dielu, ale v tomto prípade ani nedošlo k preukázanému odovzdaniu tohto diela darcom pri darovaní a jeho prijatíu obdarovanou). Pokiaľ išlo o obraz „Cesta do Emaus“, tento mal poručiť darovať jej matke a táto ho následne mala darovať žalovanej 1/ (žalovaná ho však nechala u matky v byte ako výzdobu bytu). V tomto prípade bolo spochybnené nielen darovanie tohto obrazu matke žalovanej 1/, (keďže tento obraz sa ešte v roku 1986 nachádzal v katalógu Galérie umenia v Nových Zámkoch medzi obrazmi, ktoré boli pôvodne prisľúbené mestu Nové Zámky, a teda nemohol byť matke žalovanej darovaný ešte v rokoch 1977 až 1978, ale aj samotná matka žalovanej 1/ v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava I. pod sp. zn. 7C/54/2010 tvrdila, že manželstvo s poručiťom sa v roku 1976 skončilo rozvodom, pričom predmetný obraz označila ako predmet ich BSM, čo potom vylučuje jej výlučné vlastníctvo k nemu darovaním od poručiťa - nebol potom v konaní predložený taký dôkaz, ktorým by bolo napr. preukázané, že matka žalovanej 1/ nadobudla tento obraz v rámci vyporiadania BSM s poručiťom. Ak potom matka žalovanej 1/ nemala tento obraz vo svojom výlučnom vlastníctve, nemohla ho ani darovať žalovanej 1/ (navyše za stavu, kedy ani v tomto

případe neexistuje písomná darovacia zmluva, ani preukázanie odovzdania diela daryňou a jej prevzatie žalovanou 1/, keď táto sama potvrdila, že obraz sa nachádzal u matky v byte ako výzdoba bytu). Pokiaľ išlo o obraz „Ženský akt“, ktorý mal byť podľa tvrdenia žalovanej 1/ darovaný v priebehu roka 2004, aj tu existujú dôvodné pochybnosti o jeho platnom darovaní, keď podľa čestného prehlásenia pôvodne žalovanej 2/ zo dňa 14. 04. 2014, táto predmetný obraz tesne po smrti poručiťa v jeho dome videla, a to na obvyklom mieste, pričom už o pár dní neskôr po pohrebe poručiťa, obraz v dome nebol (ani tu nedošlo k uzavretiu písomnej darovacej zmluvy alebo k preukázaniu jeho odovzdania darcom žalovanej 1/ pri darovaní), pričom i Krajská prokuratúra Bratislava na základe vykonaného dokazovania potvrdila, že tento obraz sa v dome poručiťa nachádzal ešte v čase Veľkonočných sviatkov, teda cca mesiac pred smrťou poručiťa. Pokiaľ išlo o sochy „Madona s Jezuliatkom č. 2“, „Jazdec na koni s kopijou“, „Amoretto č. 1“ ani v týchto prípadoch žalovaná 1/ hodnoverne nepreukázala ich nadobudnutie darovaním od poručiťa (znova bez existencie písomnej darovacej zmluvy, pričom i ich prípadné odovzdanie darcom a prevzatie žalovanou 1/ pri ich údajnom darovaní zostalo takisto sporným, keď žalovaná 1/ napr. nepreukázala ňou tvrdené reštaurovanie sochy „Madony s Jezuliatkom č. 2“, darovanie sochy „Jazdec na koni s kopijou“, ku ktorému malo podľa tvrdenia žalovanej 1/ dôjsť ešte v roku 1995 vylučovalo jej súčasné vyzobrazenie na fotodokumentácii interiéru domu poručiťa z roku 1997, pričom uvedené sa rovnako týkalo aj sošky „Amoretto č. 1“, k darovaniu ktorej rovnako malo dôjsť ešte v roku 1995, avšak na uvedenej fotodokumentácii z roku 1997 bola naďalej vyzobrazená v rámci interiéru domu poručiťa. Žalovaná 1/ potom v celom obsahu svojho odvolania iba spochybňuje preukazovanie skutočností žalobcom (ako nesplnenie si primárnej dôkaznej povinnosti žalobcu preukázať vlastníctvo poručiťa k dielam), avšak ako už bolo uvedené, tu bolo potrebné vychádzať z toho (z premisy), že poručiť bol ich vlastníkom, (a to aj v čase jeho smrti), avšak už neposkytla taký dôkaz, ktorým by preukázala práve svoje tvrdenie o ich darovaní poručiťom (čo bola rozhodujúca skutočnosť, ktorá mala byť v konaní preukazovaná). Teda nie žalobca, ale žalovaná mala preukazovať, že jej diela poručiť za života platne daroval a táto potom svoju dôkaznú povinnosť v tomto smere neunesla.

2.4. Možno teda zhrnúť, že odvolanie žalovanej 1/ nebolo dôvodným najmä preto, že celé odvolanie žalovanej 1/ bolo zamerané k tomu, že žalobca v konaní nepreukázal, že by bol poručiť v čase smrti vlastníkom označených umeleckých diel a následne, že žalobca nevyvrátil tvrdenia žalovanej (jej účinnú obranu) o platnom darovaní týchto diel poručiťom za jeho života žalovanej 1/. Ako však už uviedol odvolací súd vyššie, na preukázanie žalobcových tvrdení stačilo, že v konaní bolo preukázané, že poručiť ešte za života bol pôvodným vlastníkom týchto diel (čo vyplývalo nielen z toho, že väčšinu z týchto diel sám vytvoril, ale jeho pôvodné vlastníctvo k nim žiadna zo strán ani nespochybnila), a teda bolo potrebné vychádzať z toho, že ich vlastníkom (pokiaľ by sa ďalej nepreukázalo, že ho scudzením stratil) bol aj ku dňu svojej smrti. Keďže scudzenie týchto diel tvrdila len žalovaná 1/, (t. j. že jej boli poručiťom za života darované), žalobca nebol povinný túto skutočnosť preukazovať, (keďže ju on sám netvrdil), ani inak toto tvrdenie žalovanej 1/ vyvracať, ale práve naopak bola to žalovaná, ktorá bola povinná v tomto smere uniesť dôkazné bremeno, nakoľko ona z tejto skutočnosti vyvodzovala pre seba priaznivé následky. Žalovaná 1/ potom bez akýchkoľvek pochybností tieto svoje tvrdenia nepreukázala. Ani podané odvolanie nesmerovalo k preukazovaniu vlastníckeho práva žalovanej 1/ k týmto dielam darovaním (ako už bolo uvedené viac menej smerovalo k údajnému neuneseniu dôkazného bremena žalobcom vo vzťahu k vlastníckemu právu poručiťa k týmto dielam v čase jeho smrti). Samotné tvrdenia žalovanej 1/, kde sa diela v čase smrti poručiťa nachádzali/nenachádzali a pod. však nie sú dôkazom o ich platnom darovaní (napr. tvrdenie, že sa dielo nachádza v domácnosti žalovanej 1/ nie je súčasne dôkazom o jeho platnom darovaní).

2.5. Súd prvej inštancie preto správne vyhodnotil (ne)splnenie si dôkaznej povinnosti žalovanou 1/, a preto dospel k správne právnomu záveru o neunesení dôkazného bremena žalovanou 1/ (o darovaní týchto umeleckých diel poručiťom) s následkom znášania pre ňu nepriaznivého rozhodnutia, t. j. vyhovneniu žaloby. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku bolo i zjavné, ako súd hodnotil jednotlivé dôkazy, výpovede strán, svedkov a pod., riadne uviedol, prečo niektoré z navrhovaných dôkazov nevykonali a rovnako bolo z neho zjavné i to, prečo vo vzťahu k niektorým dielam rozhodol tak, že tieto patria do dedičstva po poručiťovi a u iných diel, že do dedičstva nepatria. Rozhodnutie súdu prvej inštancie tak možno považovať za preskúmateľné, keď i sama žalovaná závery súdu prvej inštancie napadla obsahovo rozsiahlym odvolaním, v ktorom súdu vytýkala ním prijaté konkrétne závery (čo zároveň vylučuje nepreskúmateľnosť rozsudku).

2.6. Napokon odvolací súd považoval za potrebné okrajovo sa vyjadriť aj k argumentácii žalovanej 1/ o prípadnom nadobudnutí vlastníckeho práva k týmto dielam ich vydržaním, keď s takýmto posúdením odvolací súd nesúhlasí, nakoľko pre vydržanie vlastníckeho práva nestačí iba uplynutie zákonom stanovenej vydržacej doby (v danom prípade 3 ročnej), ale sa vyžaduje aj dobromyseľný titul nadobudnutia týchto vecí vydržiteľom, čo v danom prípade absentovalo. Na to, aby vydržiteľ (v danom prípade žalovaná 1/) nadobudol vec do vlastníctva vydržaním je potrebné, aby k tejto veci mal tzv. uchopovací vydržací titul (napr. zmluvu, na základe ktorej by sa chopil držby vecí) a bol s ohľadom na všetky okolnosti veci (teda objektívne, nielen zo subjektívneho hľadiska) i v dobrej viere, že skutočne na jeho základe vec nadobudol do svojho vlastníctva. V danej veci však žalovanej 1/ takýto dobromyseľný uchopovací titul, o ktorom by bola s ohľadom na všetky okolnosti v dobrej viere, že bol platným nadobúdacím titulom, chýbal. Týmto titulom malo byť darovanie, avšak žalovaná 1/ v konaní nepreukázala ani len jeho samotnú existenciu (nieto ešte aj dobrú vieru v jeho prípadnú platnosť). Bez preukázania darovania, žalovanej potom chýbal akýkoľvek nadobúdací titul k týmto dielam, a preto u nej nemohla začať plynúť ani vydržacia doba (a nemohlo dôjsť ani k samotnému vydržaniu týchto vecí do jej vlastníctva). Ak by aj bol v danom prípade tento titul preukázaný, tento by zjavne (vzhľadom na všetky okolnosti) nemohol byť ani platným titulom, nakoľko znenie § 628 ods. 2 Občianskeho zákonníka muselo byť zrejme aj samotnej žalovanej 1/, a teda i žalovaná 1/ si musela byť vedomá, že k platnému darovaniu by mohlo v danom prípade dôjsť buď len na základe písomne uzavretej darovacej zmluvy (ak by pri darovaní súčasne nedošlo i k odovzdaniu a prevzatíu daru), alebo darovacej zmluvy síce neuzavretej v písomnej forme, avšak za súčasného preukázania odovzdaniu daru darcom a jeho prevzatia obdarovanou, (a to v čase samotného darovania). Keďže ani jedna z týchto skutočností v danom prípade nenastala (nebola preukázaná), išlo by o darovanie neplatné (pričom táto neplatnosť bola s ohľadom na jasnú právnu úpravu darovania v Občianskom zákonníku každému zrejmá), čo by opätovne vylučovalo nadobudnutie vlastníckeho práva k takejto veci vydržaním. Vzhľadom na vyššie uvedené odvolací súd preto rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom výroku (výroku I.), stotožňujúc sa s vysloveným právnym záverom súdu prvej inštancie, uvedený v odôvodnení napadnutého rozsudku, ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 a 2 CSP potvrdil.

2.7. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa ustanovenia § 396 ods. 1 CSP, v spojení s ustanovením § 255 ods. 1 CSP. Hoci bol žalobca v odvolacom konaní (vo vzťahu k žalovanej 1/) úspešný, odvolací súd mu nárok na náhradu trov odvolacieho konania voči žalovanej 1/ nepriznal, nakoľko mu žiadne trovy v odvolacom konaní nevznikli. Odvolací súd (bez ohľadu na výsledok odvolacieho konania) nepriznal náhradu trov odvolacieho konania ani zvyšným žalovaným (2/ až 4/), keď títo odvolaním rozsudok nenapadli a takisto im žiadne trovy v odvolacom konaní nevznikli (a keďže žalobcovi žiadne trovy konania v odvolacom konaní nevznikli, nemohol ich náhradu odvolací súd priznať ani voči žalovaným 2/ až 4/).

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná 1/ (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

3.1. Dovolateľka uvádza, že v rozsudku prvoinštančného súdu sa žiadny predpoklad vlastníctva poručiteľa k umeleckým dielam neuvádza. Taktiež sa v ňom nekonštatuje žiaden dôvod, pre ktorý mal prvoinštančný súd za to, že umelecké diela boli ku dňu smrti vo vlastníctve poručiteľa. Odvolací súd aj napriek tvrdeniu, že dovolaním napadnutý rozsudok neobsahuje ďalšie dôvody, doplnil odôvodnenie prvoinštančného rozsudku o tzv. predpoklad. Uvedeným mal pravdepodobne v úmysle sanovať nepreskúmateľnosť rozhodnutia prvoinštančného súdu, ktorého odôvodnenie bolo nejasné, zmätočné a nepreskúmateľné, a to najmä pre neuvedenie dôvodov, pre ktoré mal súd za to, že umelecké diela patrili poručiteľovi ku dňu smrti a nešpecifikovanie dôkazov, ktoré by mali uvedenú skutočnosť preukazovať. Žalovaná 1/ zastáva názor, že v rozsudku prvoinštančného súdu nie je uvedený jediný dôvod, pre ktorý mal prvoinštančný súd za to, že poručiteľ bol vlastníkom umeleckých diel ku dňu smrti. Preto uvedenie dôvodu „predpokladu vlastníctva“ odvolacím súdom nepredstavuje doplnenie ďalších dôvodov na zdôraznenie správnosti odvolaním napadnutého výroku tak, ako to predpokladá ustanovenie § 387 ods. 2 CSP, ale predstavuje založenie jediného dôvodu, ktorý by mal správnosť odvolaním napadnutého výroku prvoinštančného rozhodnutia, deklarovať. Napriek tomu, že sa odvolací súd odchýlil od zisteného skutkového stavu (i keď nedostatočne zisteného), dokazovanie nezopakoval ani nedoplnil, no zmenil skutkové zistenia, resp. ich dotvoril, a to v rozpore s § 383 CSP.

3.2. Odvolací súd chybné zistil ako aj vyhodnotil skutkový stav, ktorý mal zakladať predpoklad, že matka žalovanej 1/ nemohla byť vlastníčkou obrazu od roku 1977 až 1978. Na základe takto nesprávne zisteného skutkového stavu, tento následne odvolací súd nesprávne právne posúdil. Uvedené viedlo k nesprávnemu rozhodnutiu vo veci vo vzťahu k umeleckému obrazu „Cesta do Emaus“. Okrem toho sa odvolací súd žiadnym spôsobom nevyporiadal ani s dôkazom predloženým žalovanou 1/ do konania, ktorá zachytáva matku žalovanej 1/ v jej domácnosti spolu s obrazom „Cesta do Emaus“, preukazujúcim pôvodné vlastníctvo matky žalovanej 1/ k obrazu. Prvoinštančný súd ako ani odvolací súd sa taktiež vôbec nevyporiadali ani s tvrdením ako aj dôkazom predloženým žalovanou 1/, a to fotografiou domácnosti žalovanej 1/ datovanej z roku 2003, z ktorej jednoznačne vyplýva, že sochu, „Jazdec na koni s kopijou“ mala u seba najneskôr v deň vyhotovenia fotografie, t. j. v roku 2003. Súdy sa tak vôbec nezaoberali tým, že túto mala vo faktickej držbe žalovaná 1/ preukázateľne ešte pred dňom smrti poručiťľa.

3.3. Dovolateľka v zmysle ust. § 421 ods. 1 písm. b) CSP ako právnu otázku č. 1 uviedla: „Postačuje na unesenie dôkazného bremena o tom, že hnutelná vec patrí do dedičstva osoby, ktorá ju ku dňu smrti nedržala skutočnosť, že jej držiteľ nepreukáže vlastnícky titul k veci?“ Žalovaná 1/ má za to, že na unesenie dôkazného bremena o tom, že hnutelná vec patrí do dedičstva po určitej osobe, pokiaľ sa nachádza v držbe inej osoby, nepostačuje, že žalobca preukáže vlastníctvo poručiťľa v určitom období jeho života, ak v deň smrti bola vec v držbe inej osoby. Povinnosťou žalobcu je preukázať vlastníctvo poručiťľa ku dňu smrti. V prípade, ak sa vec nachádzala ku dňu smrti u inej osoby, na preukázanie vlastníckeho práva poručiťľa k nej ku dňu smrti nepostačuje, že držiteľ veci nepreukáže nadobúdaci titul k hnutelnej veci. Súčasne je potrebné predpokladať, že ak sa nepreukáže opak, držiteľ veci je oprávneným držiteľom.

3.4. Ako otázku č. 2 dovolateľka uviedla: „Možno považovať držiteľľa hnutelnej veci, ktorého vnútorné presvedčenie, že mu hnutelná vec patrí, prameniace z ústne uzatvorenej darovacej zmluvy, za oprávneného držiteľľa podľa § 134 Občianskeho zákonníka?“ I keď boli medzi poručiťľom ako darcom a žalovanou 1/ ako obdarovanou uzatvorené len ústne darovacie zmluvy k umeleckým dielam, tieto v žalovanej 1/ vyvolali vnútorné presvedčenie, že ich má vo svojom vlastníctve oprávnené. Toto vnútorné presvedčenie a dobrá viera, že umelecké diela vlastní, zakladajú jej oprávnenosť držby podľa § 130 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Žalovanú 1/, ako držiteľku hnutelnej veci, ktorej vnútorné presvedčenie, že jej hnutelná vec patrí, prameniace z ústne uzatvorenej darovacej zmluvy, možno považovať za oprávneného držiteľľa podľa § 134 Občianskeho zákonníka.

3.5. Žalovaná 1/ navrhuje, aby dovolací súd napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec vrátil na nové rozhodnutie odvolaciemu súdu. Alternatívne žalovaná 1/ navrhuje, aby dovolací súd napadnuté rozhodnutie zmenil a sám vo veci rozhodol tak, že žalobu žalobcu v celom rozsahu zamietne v súlade s ust. 449 ods. 3 CSP. Taktiež si žalovaná 1/ nárokuje voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%.

4. Žalobca vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedol, že ku všetkým ním deklarovaným chýbajúcim artefaktom v pozostalosti poručiťľa sa žalobca už opakovane vyjadril na okresnom súde alebo vo vyjadrení adresovanom odvolaciemu súdu bez toho, aby menil svoje prehlásenia, ktoré akceptovali jeho argumenty. Žalovaná 1/ v dovolaní opakovane poukazuje na fakt, že žalobca súdu nepredložil ani jeden dôkaz o tom, že poručiťľ ku dňu svojej smrti vlastnil ním vymenované chýbajúce artefakty. Je pravda, že súdu nepredložil fotografiu poručiťľa na smrteľnej posteli, obloženého všetkými chýbajúcimi artefaktami. Predložil však fotografie poručiťľa v jeho dome na ktorých sú tieto artefakty viditeľné, pričom žalovaná 1/ nepredložila súdu ani jeden dôkaz o tom, že poručiťľ za svojho života tieto artefakty predal alebo daroval, boli teda jeho vlastníctvom až ku dňu jeho smrti. Žalobca navrhuje, aby dovolací súd buď zamietol dovolanie žalovanej 1/ ako bezdôvodné, alebo aby jednoducho potvrdil rozsudok odvolacieho súdu v plnom rozsahu.

5. Žalovaná 1/ vo svojom vyjadrení uviedla, že predmetné diela mala vo svojej faktickej držbe ešte pred smrťou poručiťľa, pričom tieto jej daroval aj ústne a k ich fyzickému odovzdaniu došlo priebežne v rôznych časoch. Žalovaná 1/ ďalej opakovala svoje tvrdenia, na ktoré v dovolacom konaní poukázala. Žalovaná 1/ zotrváva na dôvodnosti dovolania a argumentácii v ňom uvedenej.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala strana sporu v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) zastúpená advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP) skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie je treba odmietnuť, a to z nasledujúcich dôvodov:

7. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

8. Podľa § 420 písm. f) CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej, alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Dovolateľka vyvodzujúc prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 písm. f) CSP namietala nepreskúmateľnosť a nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu.

10. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov.

11. Z práva na spravodlivé súdne konanie vyplýva povinnosť všeobecného súdu zaoberať sa účinne námietkami, argumentmi a dôkaznými návrhmi strán (avšak) s výhradou, že majú význam pre rozhodnutie vo veci (I. ÚS 46/05). Z uvedeného potom vyplýva, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP môže dôjsť aj nepreskúmateľnosťou napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu (porov. I. ÚS 105/06, III. ÚS 330/2013, či 4Cdo/3/2019, 8Cdo/152/2018, bod 26, 5Cdo/57/2019, bod 9, 10) alebo prekvapivosťou rozhodnutia vtedy, keď dovolací súd vydá rozhodnutie, ktoré nebolo možné na základe zisteného skutkového stavu veci predvídať, čím bola účastníkovi odňatá možnosť právne a skutkovo argumentovať vo vzťahu k otázke, ktorá sa s ohľadom na právny názor odvolacieho súdu javila ako významná pre jeho rozhodnutie, či rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.).

12. Ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) uvádza, že sudy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, že sudy sa musia zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. Garcia Ruiz v. Španielsko, Vétrenko v. Moldavsko, Kraska v. Švajčiarsko).

13. Rovnako, podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia ako súčasť základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) vyžaduje, aby sa súd jasným, právne korektným a zrozumiteľným spôsobom vyrovnal so všetkými skutkovými a právnymi skutočnosťami, ktoré sú pre jeho rozhodnutie vo veci podstatné a právne významné (IV. ÚS 14/07). Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a

relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (napr. III. ÚS 107/07). V prípade, keď právne závery súdu z vykonaných skutkových zistení v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplyvajú, treba takéto rozhodnutie považovať za rozporné s čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd (I. ÚS 243/07). Súd by mal byť preto vo svojej argumentácii obsiahnutej v odôvodnení koherentný, t. j. jeho rozhodnutie musí byť konzistentné a jeho argumenty musia podporiť príslušný záver. Súčasne musí dbať tiež na jeho celkovú presvedčivosť, teda inými slovami na to, aby premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako závery, ku ktorým na základe týchto premís dospel, boli pre širšiu právnickú (ale aj laickú) verejnosť prijateľné, racionálne, ale v neposlednom rade aj spravodlivé a presvedčivé (I. ÚS 243/07, I. ÚS 155/07, I. ÚS 402/08).

14. Aj najvyšší súd už v minulosti vo viacerých svojich rozhodnutiach, práve pod vplyvom judikatúry ESLP a ústavného súdu, zaujal stanovisko, že medzi práva strany civilného procesu na zabezpečenie spravodlivej ochrany jej práv a právom chránených záujmov patrí nepochybne aj právo na spravodlivý proces, a že za porušenie tohto práva treba považovať aj nedostatok riadneho a vyčerpávajúceho odôvodnenia súdneho rozhodnutia. Povinnosť súdu rozhodnutie náležite odôvodniť, je totiž odrazom práva strany sporu na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie spôsobu rozhodnutia súdu, ktorý sa zaoberá všetkými právne relevantnými dôvodmi uplatnenej žaloby, ako aj špecifickými námietkami strany sporu. Porušením uvedeného práva strany sporu na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa strane sporu (okrem upretia práva dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia práve zvoleným spôsobom) odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. Ak nedostatok riadneho odôvodnenia súdneho rozhodnutia je porušením práva na spravodlivé súdne konanie, táto vada zakladá i prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

15. V konaní na odvolacom súde treba dôsledne trvať na požiadavke úplnosti, výstižnosti a presvedčivosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu. V odôvodnení svojho rozhodnutia sa odvolací súd musí vysporiadať so všetkými rozhodujúcimi skutočnosťami a jeho myšlienkový postup musí byť v odôvodnení dostatočne vysvetlený nielen poukazom na všetky skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Právne závery odvolacieho súdu môžu byť dostatočne preskúmateľné len vtedy, ak odvolací súd po skutkovom vymedzení predmetu konania podá zrozumiteľný a jasný výklad, z ktorých ustanovení zákona alebo iného právneho predpisu vychádzal, ako ich interpretoval, a prečo pod tieto ustanovenia podriadil, prípadne nepodriadil zistený skutkový stav.

16. Z obsahu dovolania vyplýva, že dovolateľka namietala nedostatočnosť dôvodov odvolacieho rozhodnutia, a to najmä, že umelecké diela boli ku dňu smrti vo vlastníctve poručiteľa. Podľa dovolateľky uvedenie dôvodu „predpokladu vlastníctva“ odvolacím súdom nepredstavuje doplnenie ďalších dôvodov na zdôraznenie správnosti odvolaním napadnutého výroku. Dovolateľka je názoru, že odvolací súd sa odchýlil od zisteného skutkového stavu.

17. V posudzovanom prípade obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP. Prvoinštančné a odvolacie konanie tvoria z hľadiska jeho predmetu jeden celok (m. m. IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 350/09). Odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie v spojení s odôvodnením dovolaním napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu má podľa názoru dovolacieho súdu všetky zákonom vyžadované náležitosti v zmysle ustanovenia § 393 CSP. Vzhľadom k tomu, že odvolací súd sa v odôvodnení stotožnil s odôvodnením rozhodnutia súdu prvej inštancie, toto rozhodnutie odvolacieho súdu v sebe tak zahŕňa po obsahovej stránke aj odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie.

17.1. Oba sudy nižšej inštancie v odôvodneniach svojich rozhodnutí podrobne popisali obsah podstatných skutkových tvrdení strán a dôkazov vykonaných v konaní, vysvetlili ako ich skutkové tvrdenia a právne argumenty posúdili, z ktorých dôkazov vychádzali, a ako ich vyhodnotili, zároveň citovali ustanovenia, ktoré aplikovali, a z ktorých vyvodili svoje právne závery. Z odôvodnenia rozsudku

súdu prvej inštancie vyplýva, že po vyhodnotení vykonaného dokazovania a po právnom vyhodnotení veci dospel k záveru, že žaloba žalobcu na určenie, že ním uvádzané umelecké diela patria do dedičstva po poručiťovi akad. mal. Y., zomrelom S. je dôvodná v časti, a to v časti týkajúcej sa umeleckého diela 1. obraz - „Mladý pár pri stole“, 2. obraz - „Cesta do Emaus“, 3. obraz - „Ženský akt“, 8. socha - „Madona s Jezuliatkom č. 2“, 9. socha „Jazdec na koni s kopijou“, 10. soška „Amoretto č. 1“. Súd prvej inštancie vo vzťahu k vyhovujúcej časti žaloby ohľadne určenia, že umelecké diela 1. obraz - „Mladý pár pri stole“, 2. obraz - „Cesta do Emaus“, 3. obraz - „Ženský akt“, 8. socha - „Madona s Jezuliatkom č. 2“, 9. socha „Jazdec na koni s kopijou“, 10. soška „Amoretto č. 1“ patria do dedičstva po poručiťovi akad. mal. Y. Q., zomrelom E. dôvodil, že v prejednávanej veci nárok na určenie, že uvedené umelecké diela patria do dedičstva žalobca odôvodňoval tým, že tieto diela boli v deň smrti vo vlastníctve poručiťa a nachádzali sa v jeho domácnosti. Žalovaná 1/ tvrdila, že tieto umelecké diela neboli vo vlastníctve poručiťa v deň jeho smrti, boli v jej vlastníctve, keď ich vlastníctvo nadobudla darovaním od poručiťa a v prípade umeleckého diela 2. obraz „Cesta do Emaus“ darovaním od svojej matky, ktorej predmetný obraz daroval v rokoch 1977-1978 poručiť. Vzhľadom na rozporné tvrdenia sporových strán súd prvej inštancie vyhodnocoval výpovede sporových strán s ohľadom na ďalšie vykonané dôkazy oboznámením sa s existujúcimi listinnými dokladmi a následne posúdil do akej miery jednotlivé tvrdenia strán sporu korešpondujú jednak navzájom, ako aj s ostatnými vykonanými dôkazmi. Súd prvej inštancie za skutkovej situácie, keď žalovaná 1/ tvrdila, že došlo k darovaniu uvedených umeleckých diel poručiťom, pričom však na preukázanie tejto skutočnosti nepredložila žiadne dôkazy, mal za to, že žalovaná 1/ neunesla dôkazné bremeno ohľadne existencie ústnej darovacej zmluvy, k tomu ktorému umeleckému dielu.

18. Aj odvolací súd vo svojom rozhodnutí poukázal na to, že keďže samotné vlastníctvo poručiťa k označeným umeleckým dielam bolo preukázané už len tým, že predovšetkým išlo o obrazy vyhotovené (namalované) samotným poručiťom (v konaní ani nebolo sporným, že poručiť bol pôvodne vlastníkom všetkých označených umeleckých diel), bez súčasného preukázania skutočnosti, že ich poručiť počas svojho života platne daroval inej osobe (predovšetkým žalovanej 1/), bolo potrebné potom vychádzať z toho, že bol ich vlastníkom aj v čase svojej smrti. Iba ak by sa preukázalo, že poručiť tieto diela počas života skutočne daroval (žalovanej 1/), až vtedy by bolo možné konštatovať, že ich vlastníkom už ku dňu smrti poručiť nebol (bez preukázania tejto skutočnosti však bolo teda potrebné poručiťa považovať za ich vlastníka až do času jeho smrti). Túto skutočnosť však mala v konaní preukazovať práve žalovaná 1/, nakoľko ona z tohto svojho tvrdenia vyvodzovala pre seba priaznivú skutočnosť, a to svoje vlastnícke právo k týmto dielam.

18.1. Podľa odvolacieho súdu to, že spochybňovala niektoré tvrdenia žalobcu ohľadne toho, či sa diela v čase smrti mohli/nemohli nachádzať v dome poručiťa a pod. bolo vo veci irelevantným, nakoľko sa vychádzalo z premisy, že poručiť tieto diela skutočne vlastnil aj ku dňu svojej smrti (to, že ich pôvodne vlastnil sporným nebolo a pokiaľ sa nepodarilo preukázať, že ich daroval, tak treba vychádzať z toho, že ich vlastnil aj ku dňu svojej smrti). Ňou uvádzané skutočnosti, že jej poručiť za svojho života daroval obraz „Mladý pár pri stole“ na Vianoce 2003, obraz „Cesta do Emaus“ mal poručiť darovať jej matke niekedy v roku 1977 až 1978, a táto jej ho mala následne darovať, obraz „Ženský akt“ jej mal byť poručiťom darovaný v roku 2004, socha „Madona s Jezuliatkom č. 2“ jej mala byť darovaná poručiťom okolo roku 2000, socha „Jazdec na koni s kopijou“ a soška „Amoretto č. 1“ jej mali byť darované v roku 1995, tak zostali len v rovine (nepreukázaných) tvrdení.

18.2. V reakcii na dovolacie argumenty dovolateľky dovolací súd uvádza, že za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd svoje rozhodnutie neodôvodnil podľa predstáv dovolateľ, ale len to, že ho neodôvodnil objektívne uspokojivým spôsobom, čo nie je tento prípad. Dovolateľ preto neopodstatnene namieta, že mu odvolací súd nedostatočným a nepresvedčivým odôvodnením rozhodnutia znemožnil, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. V tejto súvislosti považuje dovolací súd za potrebné poznamenať, že odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia nemusí dať odpoveď na všetky odvolacie námietky uvedené v odvolaní, ale len na tie, ktoré majú pre rozhodnutie o odvolaní podstatný význam, ktoré zostali sporné, alebo na ktoré považuje odvolací súd za nevyhnutné dať odpoveď z hľadiska doplnenia dôvodov rozhodnutia súdu prvej inštancie (II. ÚS 78/05). Z uvedeného ani nevyplýva, že by sa odvolací súd odchýlil od zisteného skutkového stavu súdom prvej inštancie.

19. Za procesnú vadu konania podľa ustanovenia § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že žalobcovia sa s rozhodnutím odvolacieho súdu nestotožnili, a že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa ich predstáv. Samotná skutočnosť, že dovolateľ sa so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutí súdov oboch nižších inštancií nesúhlasí a nestotožnil sa s nimi, nemôže sama osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

20. Dovolaateľka namietala aj nedostatočné zistenie skutkového stavu veci, ako aj nesprávne vyhodnotenie dôkazov. Najmä poukazovala na to, že odvolací súd chybné zistil ako aj vyhodnotil skutkový stav, ktorý mal zakladať predpoklad, že matka žalovanej 1/ nemohla byť vlastníčkou obrazu od roku 1977 až 1978 a ani s dôkazom, ktorá zachytáva matku žalovanej 1/ v jej domácnosti spolu s obrazom „Cesta do Emaus“, preukazujúcim pôvodné vlastníctvo matky žalovanej 1/ k obrazu. Nevysporiadali sa ani s tvrdením ako aj dôkazom predloženým žalovanou 1/, a to fotografiou domácnosti žalovanej 1/ datovanej z roku 2003, z ktorej vyplýva, že sochu, „Jazdec na koni s kopijou“ mala u seba najneskôr v deň vyhotovenia fotografie, t. j. v roku 2003.

21. Dovolací súd k tejto námietke dovolateľky uvádza, že dokazovaním je časť civilného konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky, potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc posúdiť to, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). Súd v občianskom súdnom konaní nie je viazaný návrhmi účastníkov na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhované dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu, a nie účastníkov konania (viď tiež uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 1Cdo/99/2011, 2Cdo/141/2012, 3Cdo/2012/2012, 4Cdo/125/2012, 5Cdo/251/2012, 6Cdo/36/2011 a 7Cdo/34/2011). Pokiaľ súd v priebehu civilného konania (prípadne) nevykoná všetky navrhované dôkazy alebo vykoná iné dôkazy na zistenie rozhodujúcich skutočností, nemožno to považovať za procesnú vadu konania znemožňujúcu realizáciu procesných oprávnení účastníka konania (viď R 125/1999). V takom prípade môžu byť síce nedostatočne zistené rozhodujúce skutkové okolnosti (čo v konečnom dôsledku môže viesť dokonca až k vydaniu nesprávneho rozhodnutia), táto nesprávnosť ale v zmysle už dávnejšej judikatúry najvyššieho súdu nezakladá vadu zmätočnosti (k tomu viď R 37/1993 a rozhodnutia sp. zn. 3Cdo/219/2013, 3Cdo/888/2015, 4Cdo/34/2011, 5Cdo/149/2010, 6Cdo/134/2010, 6Cdo/60/2012, 7Cdo/86/2012 a 7Cdo/36/2011).

22. Ani nesprávne vyhodnotenie dôkazov, ktoré dovolateľka naznačuje v dovolaní, nie je v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu považované za vadu zmätočnosti, ktorá by zakladala prípustnosť dovolania. Súdna prax sa ustálila na názore, že ak súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu vecne nesprávne, táto skutočnosť ale sama osebe nezakladá prípustnosť dovolania (viď R 42/1993, ale aj rozhodnutia sp. zn. 1Cdo/85/2010, 1Cdo/18/2011, 3Cdo/268/2012, 4Cdo/314/2012, 5Cdo/275/2013, 6Cdo/104/2010, 7Cdo/248/2012).

22.1. Podľa právneho názoru odvolacieho súdu ani v zmysle novej právnej úpravy civilného sporového konania, ktorá nadobudla účinnosť 1. júla 2016, nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (viď rozhodnutia sp. zn. 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 8Cdo/187/2017). Súlad tohto právneho názoru s Ústavou Slovenskej republiky posudzoval ústavný súd napríklad v uznesení sp. zn. II. ÚS 465/2017, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti.

23. Konanie odvolacieho súdu v prejednávanej veci však takéto vady nevykazuje. Z odôvodnenia

rozhodnutia odvolacieho súdu ako aj z rozhodnutia súdu prvej inštancie vyplýva, z ktorých dôkazov vychádzali a ako ich vyhodnotili, pričom podľa názoru dovolacieho súdu zistené skutkové závery odvolacieho súdu nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý (riadny) proces.

23.1. Odvolací súd vo svojom rozhodnutí vyhodnotil v bodoch 35. a 36., že „Ňou uvádzané skutočnosti, že jej poručiteľ za svojho života daroval obraz „Mladý pár pri stole“ na Vianoce 2003, obraz „Cesta do Emaus“ mal poručiteľ darovať jej matke niekedy v roku 1977 až 1978, a táto jej ho mala následne darovať, obraz „Ženský akt“ jej mal byť poručiteľom darovaný v roku 2004, socha „Madona s Jezuliatkom č. 2“ jej mala byť darovaná poručiteľom okolo roku 2000, socha „Jazdec na koni s kopijou“ a soška „Amoretto č. 1“ jej mali byť darované v roku 1995, tak zostali len v rovine (nepreukázaných) tvrdení... Tieto tvrdenia boli navyše i spochybnené (resp. bola spochybnená aj platnosť ich prípadného darovania), keď napr. obraz „Mladý pár pri stole“, ktorý jej mal poručiteľ darovať na Vianoce 2003, jej darca ani neodovzdal, lebo v tom čase už zle chodil, (a teda nielenže neexistovala o darovaní písomná darovacia zmluva k tomuto dielu, ale v tomto prípade ani nedošlo k preukázanému odovzdaniu tohto diela darcom pri darovaní a jeho prijatí obdarovanou). Pokiaľ išlo o obraz „Cesta do Emaus“, tento mal poručiteľ darovať jej matke a táto ho následne mala darovať žalovanej 1/ (žalovaná ho však nechala u matky v byte ako výzdobu bytu). V tomto prípade bolo spochybnené nielen darovanie tohto obrazu matke žalovanej 1/, (keďže tento obraz sa ešte v roku 1986 nachádzal v katalógu Galérie umenia v Nových Zámkoch medzi obrazmi, ktoré boli pôvodne prisľúbené mestu Nové Zámky, a teda nemohol byť matke žalovanej darovaný ešte v rokoch 1977 až 1978, ale aj samotná matka žalovanej 1/ v konaní vedenom na Okresnom súde Bratislava I. pod sp. zn. 7C/54/2010 tvrdila, že manželstvo s poručiteľom sa v roku 1976 skončilo rozvodom, pričom predmetný obraz označila ako predmet ich BSM, čo potom vylučuje jej výlučné vlastníctvo k nemu darovaním od poručiteľa - nebol potom v konaní predložený taký dôkaz, ktorým by bolo napr. preukázané, že matka žalovanej 1/ nadobudla tento obraz v rámci vyporiadania BSM s poručiteľom. Ak potom matka žalovanej 1/ nemala tento obraz vo svojom výlučnom vlastníctve, nemohla ho ani darovať žalovanej 1/ (navyše za stavu, kedy ani v tomto prípade neexistuje písomná darovacia zmluva, ani preukázanie odovzdania diela darkyňou a jej prevzatie žalovanou 1/, keď táto sama potvrdila, že obraz sa nachádzal u matky v byte ako výzdobu bytu).“

23.2. Pokiaľ išlo o sochu „Jazdec na koni s kopijou“, podľa odvolacieho súdu ani v tomto prípade žalovaná 1/ hodnoverne nepreukázala jej nadobudnutie darovaním od poručiteľa (znova bez existencie písomnej darovacej zmluvy), pričom i ich prípadné odovzdanie darcom a prevzatie žalovanou 1/ pri ich údajnom darovaní zostalo takisto sporným, keď žalovaná 1/ napr. nepreukázala ňou tvrdené darovanie sochy „Jazdec na koni s kopijou“, ku ktorému malo podľa tvrdenia žalovanej 1/ dôjsť ešte v roku 1995 vylučovalo jej súčasné vyzobrazenie na fotodokumentácii interiéru domu poručiteľa z roku 1997.

23.3. Súd prvej inštancie vo svojom rozhodnutí vyhodnotil, že obraz „Cesta do Emaus“ daroval podľa tvrdení žalovanej 1/ poručiteľ jej matke pani M. niekedy v roku 1977 až 1978. Uvedený obraz jej bol následne matkou darovaný, ona ho však nechala u matky v byte ako výzdobu bytu. Žalobca poukázal na skutočnosť, že Galéria Umenia v Nových Zámkoch vydala v roku 1986 katalóg, ktorý obsahuje diela, ktoré boli pôvodne prisľúbené mestu Nové Zámky, ale v dôsledku nezhôd ich darovanie a odovzdanie nebolo zrealizované a v predmetnom katalógu je uvedený i obraz pod č. 12, a teda nie je možné, aby bol matke žalovanej darovaný v rokoch 1977 až 1978. N. Q., bývalá manželka poručiteľa, keď ich manželstvo sa v roku 1976 skončilo rozvodom, uviedla vo výpovedi ako svedkyňa v konaní vedenom na tunajšom súde sp. zn. 7C/54/2010 dňa 21. 05. 2012, že predmetný obraz je predmetom BSM. Ďalej socha „Jazdec na koni s kopijou“, bola podľa žalovanej 1/ darovaná poručiteľom okolo roku 1995. Žalobca predložil fotografiu podľa svojho tvrdenia z roku 1997, na ktorej je soška vyobrazená a tvrdil, že teda nemohlo dôjsť k jej darovaniu žalovanej 1/ v roku 1995. Súd prvej inštancie dospel k záveru, že žalovaná 1/ nepreukázala, že uvedené umelecké diela jej boli poručiteľom darované a nepreukázala existenciu darovacích zmlúv.

24. Dovolací súd konštatuje, že odôvodnenie napadnutého rozhodnutia odvolacieho súdu podrobne uvádza skutkový stav, ktorý považoval za rozhodujúci, stanoviská strán sporu k prerokúvanej veci, výsledky vykonaného dokazovania, obsah odvolania i právne predpisy, z ktorých vyvodil svoje právne názory vysvetlené v odôvodnení, teda takýto postup je v súlade s § 220 ods. 2 CSP. Odvolací súd riadne skonštatoval, že žalovaná 1/ v celom obsahu svojho odvolania iba spochybňuje preukazovanie

skutočnosť žalobcom (ako nesplnenie si primárnej dôkaznej povinnosti žalobcu preukázať vlastníctvo poručiťľa k dielam), avšak tu bolo potrebné vychádzať z toho, že poručiťľ bol ich vlastníkom, (a to aj v čase jeho smrti), avšak už neposkytla taký dôkaz, ktorým by preukázala práve svoje tvrdenie o ich darovaní poručiťľom (čo bola rozhodujúca skutočnosť, ktorá mala byť v konaní preukazovaná).

25. Dovolací súd nie je oprávnený prehodnocovať skutkové závery odvolacieho súdu, lebo je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

26. To, že dovolateľka so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu nesúhlasila a nestotožnila sa s nimi, nemôže samo osebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP, pretože do práva na spravodlivý proces nepatrí právo na to, aby bol účastník konania pred všeobecným súdom úspešný, teda aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ním predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jeho vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne dožadovať sa ním navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 98/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

27. Na základe vyššie uvedeného možno uzavrieť, že odvolací súd v konaní nepostupoval spôsobom, ktorý by bol v rozpore s kogentnými procesnými ustanoveniami, a ktorým by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolací súd dospel k záveru, že dovolateľka neopodstatnene namieta nesprávny procesný postup odvolacieho súdu, ktorý mal znemožniť uskutočňovanie jej procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP). Dovolací súd preto dovolanie žalovanej 1/ v tejto časti ako procesne neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c) CSP.

28. Žalovaná 1/ taktiež prípustnosť podaného dovolania vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. b) CSP.

29. Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

29.1. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

30. V zmysle § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

31. Pre všetky tri procesné situácie, v ktorých § 421 ods. 1 CSP pripúšťa dovolanie, má mimoriadny význam obsah pojmu „právna otázka“, a to ako dovolateľ túto otázku zdefiniuje a špecifikuje v dovolaní. Otázkou relevantnou z hľadiska § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna, nie skutková otázka. Zo zákonodarcom zvolenej formulácie tohto ustanovenia vyplýva, že môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu, ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine, ako aj o otázku procesnoprávnu, ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení. V prípade dovolania podaného v zmysle tohto ustanovenia je procesnou povinnosťou dovolateľľa vysvetliť v dovolaní, o ktorú z možností uvedených v § 421 ods. 1 písm. a) až c) CSP ide, teda z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania (porovnaj napríklad 1Cdo/126/2017, 1Cdo/206/2017, 1Cdo/208/2016, 2Cdo/203/2016, 3Cdo/235/2016, 3Cdo/132/2017, 4Cdo/14/2017, 4Cdo/89/2017, 4Cdo/207/2017, 7Cdo/20/2017, 8Cdo/186/2016, 8Cdo/78/2017,

8Cdo/221/2017).

32. Pokiaľ procesná strana v dovolaní, prípustnosť ktorého vyvodzuje z § 421 ods. 1 CSP, nevymedzí právnu otázku, ktorá v dovolacom konaní ešte nebola vyriešená, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na predpokladoch alebo domnienkach, ktorú otázku mal dovolateľ na mysli. V opačnom prípade by jeho rozhodnutie mohlo byť neefektívne a nedosahujúce zákonom predpokladaný cieľ. V prípade absencie vymedzenia právnej otázky a nekonkretizovania podstaty právnej otázky, nemôže najvyšší súd pristúpiť ani k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešili prvoinštančný a odvolací súd. V opačnom prípade by uskutočnil procesne neprípustný svojvoľný dovolací prieskum priechiaci sa nielen, vo všeobecnosti, novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale konkrétne aj cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP (porovnaj 3Cdo/6/2017).

33. Nevyhnutným predpokladom, aby dovolací súd mohol posúdiť prípustnosť dovolania v zmysle § 421 ods. 1 CSP, je konkrétne označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa odvolací súd riešil nesprávne. Najvyšší súd uvádza tiež to, že pokiaľ dovolateľ namietá nesprávnosť alebo nepodloženosť niektorých skutkových záverov súdov, neprípustne tým predkladá na dovolací prieskum skutkové, nie právne otázky. Dovolací súd je pritom viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

34. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu, (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu, (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Otázkou relevantnou podľa tohto ustanovenia môže byť len právna otázka, na ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázky síce riešené súdmi v priebehu konania, avšak netvoriace základ ich rozhodnutí, nemajú relevanciu v zmysle tohto ustanovenia. Predmetná otázka musí byť zároveň procesnou stranou nastolená v dovolaní. Právne otázky, dovolateľom v dovolaní nenastolené a nepomenované, nemajú relevanciu z hľadiska prípustnosti dovolania podľa tohto ustanovenia.

35. Dovolací súd poukazuje aj na uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej aj len ústavný súd) zo 14. apríla 2022 sp. zn. I. ÚS 215/2022-15, ktorý uviedol, že :... „k odmietnutiu dovolania pre nesplnenie náležitostí zadefinovania dôvodu prípustnosti mimoriadneho opravného prostriedku, ústavný súd považuje za potrebné dodať, že aj keď jeho súčasná judikatúra uprednostňuje materiálny prístup k vymedzeniu dovolacích dôvodov zo strany najvyššieho súdu (I. ÚS 336/2019, IV. ÚS 479/2021), dovolací súd si bez náležitého vymedzenia právnej otázky dovolateľom nemôže túto otázku vyabstrahovať z dovolania sám (II. ÚS 291/2021). Ústavne konformné riešenie vyžaduje, „aby právna otázka z dovolania jasne vyčnievala a takisto, aby z dovolania vyčnievalo aj právne posúdenie vecí, ktoré pokladá dovolateľ za nesprávne s uvedením toho, v čom má spočívať táto nesprávnosť...“ Sťažovateľ, resp. jeho advokát „preto musí pripraviť jasné, vecné a zmysluplné vymedzenie namietaného nesprávneho právneho posúdenia spornej právnej otázky.“ (I. ÚS 115/2020).“

36. Vo svetle horeuvedeného pristúpil dovolací súd k preskúmaniu prípustnosti podaného dovolania z hľadiska jeho obsahu, vymedzeného dovolateľkou.

37. Dovolateľka ako právne otázky vo svojom dovolaní uviedla

- otázku č. 1.: „Postačuje na unesenie dôkazného bremena o tom, že hnutelná vec patrí do dedičstva osoby, ktorá ju ku dňu smrti nedržala, skutočnosť, že jej držiteľ nepreukáže vlastnícky titul k veci?“
- otázku č. 2.: „Možno považovať držiteľa hnutelnej veci, ktorého vnútorné presvedčenie, že mu hnutelná vec patrí, prameniace z ústne uzatvorenej darovacej zmluvy, za oprávneného držiteľa podľa § 134 Občianskeho zákonníka?“

38. Čo sa týka otázky č. 1., z námietok dovolateľky vyplýva, že v danom prípade ide o otázku skutkovú. Dovolateľka preto nesprávne právne posúdenie veci odôvodňuje spochybnením skutkových zistení, ku

ktorým dospeli súdy nižších inštancií. Dovolací súd zdôrazňuje, že taká v dovolaní nastolená otázka, ktorá má skutkovú (nie právnu) povahu, nemôže byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 písm. b) CSP a nemôže viesť k založeniu prípustnosti dovolania žalovanej 1/ v zmysle tohto ustanovenia.

38.1. Riešenie skutkovej otázky (quaestio facti) je v civilnom sporovom konaní spojené s obstarávaním skutkových poznatkov súdu v procese dokazovania. Pri jej riešení sa súd zameriava na skutkové okolnosti významné napríklad z hľadiska toho, čo a kedy sa stalo alebo malo stať, čo (ne)urobil žalobca alebo žalovaný, čo (ne)bolo dohodnuté, či a aké skutočnosti nastali po konaní (opomenutí konania) niektorej fyzickej alebo právnickej osoby, čo obsahuje určitá listina, čo vypovedal svedok, čo uviedol znalec. S istým zjednodušením možno konštatovať, že otázkou skutkovou (faktickou) je pravdivosť či nepravdivosť skutkových tvrdení procesných strán. Na rozdiel od toho riešenie právnej otázky (quaestio iuris) prebieha v procese právneho posudzovania veci, pri ktorom súd uvažuje o určitej právnej norme, zamýšľa sa nad možnosťou (potrebou) jej aplikácie, skúma jej obsah, zmysel a účel, normu interpretuje a na podklade svojich skutkových zistení (to znamená až po vyriešení skutkových otázok) prijíma právne závery o existencii alebo neexistencii dôvodu pre aplikovanie predmetnej právnej normy na posudzovaný prípad (3Cdo/218/2017, 3Cdo/150/2017, 4Cdo/7/2018, 4Cdo/32/2018, 7Cdo/99/2018).

39. Dovolací súd zastáva názor, že zistenie skutkového stavu, ako uniesť dôkazné bremeno ohľadom toho, že hnutelná vec patrí do dedičstva osoby, je otázkou skutkovou a jej riešenie jednoznačne vychádza zo skutkových zistení zodpovedajúcich tomu-ktorému prípadu. Zodpovedanie predmetnej otázky je výsledkom vykonaného dokazovania v danom spore. Odvolací súd dospel k záveru, že „na preukázanie žalobcových tvrdení stačilo, že v konaní bolo preukázané, že poručiteľ ešte za života bol pôvodným vlastníkom týchto diel (čo vyplývalo nielen z toho, že väčšinu z týchto diel sám vytvoril, ale jeho pôvodné vlastníctvo k nim žiadna zo strán ani nespochybnila), a teda bolo potrebné vychádzať z toho, že ich vlastníkom (pokiaľ by sa ďalej nepreukázalo, že ho scudzením stratil) bol aj ku dňu svojej smrti. Keďže scudzenie týchto diel tvrdila len žalovaná 1/, (t. j. že jej boli poručiteľom za života darované), žalobca nebol povinný túto skutočnosť preukazovať, (keďže ju on sám netvrdil), ani inak toto tvrdenie žalovanej 1/ vyvracať, ale práve naopak bola to žalovaná, ktorá bola povinná v tomto smere uniesť dôkazné bremeno, nakoľko ona z tejto skutočnosti vyvodzovala pre seba priaznivé následky. Žalovaná 1/ potom bez akýchkoľvek pochybností tieto svoje tvrdenia nepreukázala“. Tým, že dovolateľka sa nestotožňuje so závermi odvolacieho súdu, ktorý odobril postup súdu prvej inštancie, v podstate spochybňuje jeho skutkové závery.

39.1. Uvedené odôvodnenie dovolania podaného z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci a samotná polemika dovolateľa s rozhodnutím odvolacieho súdu však nepredstavuje vymedzenie právnej otázky tak, ako to predpokladá § 421 ods. 1 CSP v spojení s § 432 ods. 2 CSP. K tomu dovolací súd považuje za potrebné poznamenať, že právnym posúdením veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu pod príslušnú právnu normu, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri právnom posúdení veci však rieši právne otázky, nie skutkové, preto nemožno dovolanie podané pre nesprávne právne posúdenie veci odôvodniť spochybnením skutkových záverov odvolacieho súdu, ktorých riešenie predchádzalo riešeniu právnych otázok. Preto námietky dovolateľky týkajúce sa spochybňovania skutkových zistení a skutkových záverov považuje dovolací súd za neopodstatnené. Navyše, úlohou odvolacieho súdu v rámci dovolacieho konania nie je riešenie skutkových otázok, pretože dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP).

40. Dovolateľka, ako už bolo uvedené vyššie k otázke č. 1., konkrétne nevymedzila právnu otázku, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená, nakoľko išlo o otázku skutkovú. Takáto otázka nemôže byť relevantná ani z hľadiska § 421 ods. 1 písm. b) CSP a nemôže viesť k založeniu prípustnosti dovolania žalovanej 1/ v zmysle tohto ustanovenia.

41. Čo sa týka otázky č. 2., dovolací súd má za to, že predmetná dovolacia otázka sa v okolnostiach tohto dovolacieho konania netýkala takého záveru, výlučne na ktorom spočíva dovolaním napadnuté rozhodnutie. V danom prípade odvolací súd dospel k záveru, že ak chcela byť žalovaná 1/ v konaní úspešná, ona musela preukázať, že jej ich poručiteľ skutočne daroval. Písomná darovacia zmluva v

danom prípade neexistovala, neexistoval ani iný písomný dôkaz o ich odovzdaní žalovanej 1/, ani svedok, ktorý by uvedené darovanie (odovzdanie daru darcom a jeho prevzatie obdarovanom v čase darovania) potvrdil, a preto za tohto stavu, bolo potom potrebné v konečnom dôsledku darovanie týchto diel žalovanej 1/ vyhodnotiť ako nepreukázanú skutočnosť.

41.1. Odvolací súd poukázal na to, že k platnému darovaniu by mohlo v danom prípade dôjsť, buď len na základe písomne uzavretej darovacej zmluvy (ak by pri darovaní súčasne nedošlo i k odovzdaniu a prevzatíu daru), alebo darovacej zmluvy síce neuzavretej v písomnej forme, avšak za súčasného preukázania odovzdaniu daru darcom a jeho prevzatia obdarovanou, (a to v čase samotného darovania). Keďže ani jedna z týchto skutočností v danom prípade nenastala (nebola preukázaná), išlo by o darovanie neplatné (pričom táto neplatnosť bola s ohľadom na jasnú právnu úpravu darovania v Občianskom zákonníku každému zrejmá), čo by opätovne vylučovalo nadobudnutie vlastníckeho práva k takejto veci vydržaním.

41.2. Preto žalovanou 1/ uvedená otázka č. 2. nie je otázkou rozhodujúcou pre dané konanie, pretože sudy nižších inšancií nezaložili svoje rozhodnutia iba na jej riešení, nakoľko v tomto konaní ani nebola preukázaná existencia riadne uzatvorenej ústnej darovacej zmluvy pre účel zistenia oprávneného držiteľa.

41.3. Z uvedeného tak vyplýva, že takto dovolateľkou nastolená otázka č. 2. má v danom prípade povahu akademickú, ktorej zodpovedanie dovolacím súdom by nemohlo viesť k zrušeniu alebo zmene dovolaním napadnutého rozhodnutia. Pritom cieľom civilného sporového konania (aj pred dovolacím súdom) je poskytnúť reálnu ochranu právam, nie riešiť teoretické otázky, ktorých výsledok sa nijako nepremietne do právnej sféry procesných strán.

42. Z uvedených dôvodov preto dovolateľkou žiadna vymedzená otázka nespĺňa kritériá vymedzenia dovolacieho dôvodu v zmysle ustanovení § 432 až § 435 CSP . Len samotné spochybňovanie správnosti skutkových zistení a vyhodnotenia dôkazov súdom, ako i sama polemika s rozhodnutím odvolacieho súdu alebo spochybňovanie správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu, či kritika jeho prístupu zvoleného pri právnom posudzovaní veci významovo nezodpovedajú predpokladom prípustnosti dovolania, ktoré sú definované v § 432 CSP v spojení s § 421 ods. 1 CSP . Dovolanie podané pre nesprávne právne posúdenie nemožno odôvodniť ani spochybnením skutkových záverov súdov nižšej inšancie na základe tvrdeného nesprávneho vyhodnotenia dôkazov. Prelomenie stavu právnej istoty nastolenej právoplatnosťou rozhodnutia odvolacieho súdu, konštatovaním prípustnosti dovolania v danom prípade do úvahy neprichádza.

43. Dovolací súd preto konštatuje, že prípustnosť dovolania uplatneného dovolateľkou podľa ustanovenia § 421 ods. 1 písm. b) CSP nie je daná. Preto dovolací súd dovolanie žalovanej 1/ v danej časti odmietol v zmysle § 447 písm. f) CSP.

44. Z vyššie uvedených dôvodov dovolací súd preto uzatvára, že dovolateľkou formulované otázky nepredstavujú vymedzenie právnej otázky tak, ako to predpokladá § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Rovnako dovolateľka neopodstatnene namietala nesprávny procesný postup odvolacieho súdu, ktorý mal znemožniť uskutočňovanie jej procesných práv v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 písm. f) CSP). Dovolací súd preto dovolanie žalovanej 1/ ako procesne neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c) a f) CSP.

45. Žalobca bol v dovolacom konaní úspešný, preto mu dovolací súd na základe ustanovenia § 453 ods. 1 s použitím § 255 ods. 1 CSP priznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

46. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.